

Ярослав Яцків, академік НАН України, головний редактор

Дорогі шанувальники «Світогляду»

Цей ювілейний 100-й випуск «Світогляду» ми присвячуємо важливій події у житті Національної академії наук України – проведеному її Загальним зборів.

Це завжди було і є знаковою подією для всієї наукової спільноти України, оскільки НАН України на законодавчому рівні визнана «вищою державною науковою організацією України, що заснована на державній власності та користується правами самоврядності».

Основною метою діяльності НАН України є отримання нових та узагальнення наявних знань про природу, людину та суспільство. Десь я вичитав, що до знання ведуть три шляхи:

- **наслідування – найлегший;**
- **досвіду – досить часто гіркий;**
- **роздумів – найбагатородніший.**

Дозволю собі звернутися до членів редколегії журналу та представників вищої ланки керівництва НАН України з пропозицією поділитися досвідом, яким із цих шляхів ви здійснювали свій науковий поступ. Це, на перший погляд, дуже просте запитання, проте наповнене глибоким змістом. Особливо сьогодні, в умовах розв'язаної рф кровавої агресії, – це питання майбутнього України як держави взагалі та науково-освітньої системи зокрема. Нас очікують важкі випробування і зараз, в умовах воєнного стану, і особливо у післявоєнний період.

У газеті «Світ» №9–10 2023 р. я звернув увагу читачів на можливу реформу науково-освітньої сфери України, але, так би мовити, її бюрократичної складової, не вдаючись до засадничих питань реформи, яка повинна:

- проводитися в контексті загального реформування економічної сфери України (на цьому шляху чимало перешкод, оскільки, за висновками експертів, десь близько 50% економіки України не підлягає відновленню);
- базуватися на інвентаризації всього, що маємо в Україні (не формального обліку установ та їх інфраструктури, а реальної оцінки з позиції світової науки);

- включати побудову національної інноваційної системи (яка формально існує, але не має дієвих механізмів її державної підтримки).

Не применшуючи ролі держави у такому реформуванні, я хочу ще раз підкреслити про надзвичайну роль та відповідальність наукової спільноти – ініціювати зміни, не боятися помилок і протистояти подальшій деградації науково-освітньої сфери України.

Ще раз прошу членів редколегії журналу та керівників вищої ланки керівництва НАН України відгукнутися на сторінках «Світогляду», запропонувавши своє бачення оновлення системи науки та перспектив її виходу на світовий рівень з найбільш перспективних та актуальних для держави напрямів досліджень та розробок.

PS. Це вступне слово я писав ще до знакових подій, які співпали з Днем весняного рівнодення 21 березня 2023 року. За цей час було звільнено з посади міністра освіти та науки пана **С. Шкарлета**, досить неоднозначної особистості в освітньо-науковій сфері країни, та призначено очільником МОН України пана **О. Лісового**, достойної в багатьох відношеннях людини, але, на жаль, не позбавленої у минулому деяких помилок. Звісно, від помилок ніхто не застрахований, але бездіяльність – то є найгірше. Сподіваємось, що новий міністр освіти і науки не боїться приймати рішення і брати на себе відповідальність. На ще більш високу посаду призначено пана **М. Федорова** – віце-прем'єр-міністра України з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – міністра цифрової трансформації України.

Будемо надіятися, що ці нові призначення сприятимуть подальшому збереженню та розвитку науково-освітньої сфери України. ■

